

สรุปผลการศึกษาระบบการวางแผนการใช้ที่ดินภายใต้กรอบ ACMECS

ระหว่างวันที่ ๒-๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑

ณ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

๑. บทนำ

ลุ่มน้ำสาขาซินเท (Sin-Thay Sub watershed) ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตเมืองเนบิตอร์ และมีบางส่วนทางตอนเหนืออยู่ในเขตเมืองมันดะเลย์ มีเนื้อที่ ๒๓,๒๐๕ เฮกตาร์ หรือ ๑๔๕,๐๓๑ ไร่ สภาพพื้นที่ด้านตะวันออกและตะวันตกเป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง จนถึงเป็นภูเขา บริเวณตอนกลางเป็นที่ดอนและราบลุ่ม ลำน้ำสายสำคัญคือลำน้ำซินเท (รูปที่ ๑) การทำเกษตรกรรมส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก พืชที่นิยมปลูกส่วนใหญ่เป็นพืชไร่ โดยเฉพาะ พืชตระกูลถั่ว

๒. วัตถุประสงค์

๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพในพื้นที่เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำกำหนดเขตการใช้ที่ดินและวางแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาซินเท

๒) ประเมินความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจที่สำคัญเพื่อเป็นทางเลือกในการใช้ที่ดินที่เหมาะสม

๓) เพื่อจัดทำวางแผนการใช้ที่ดินในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำสาขา สำหรับใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ

๓. ขอบเขตการดำเนินการ

ลุ่มน้ำสาขาซินเท (Sin-Thay Sub watershed) เนื้อที่ ๒๓,๒๐๕ เฮกตาร์

๔. ขั้นตอนการดำเนินงาน

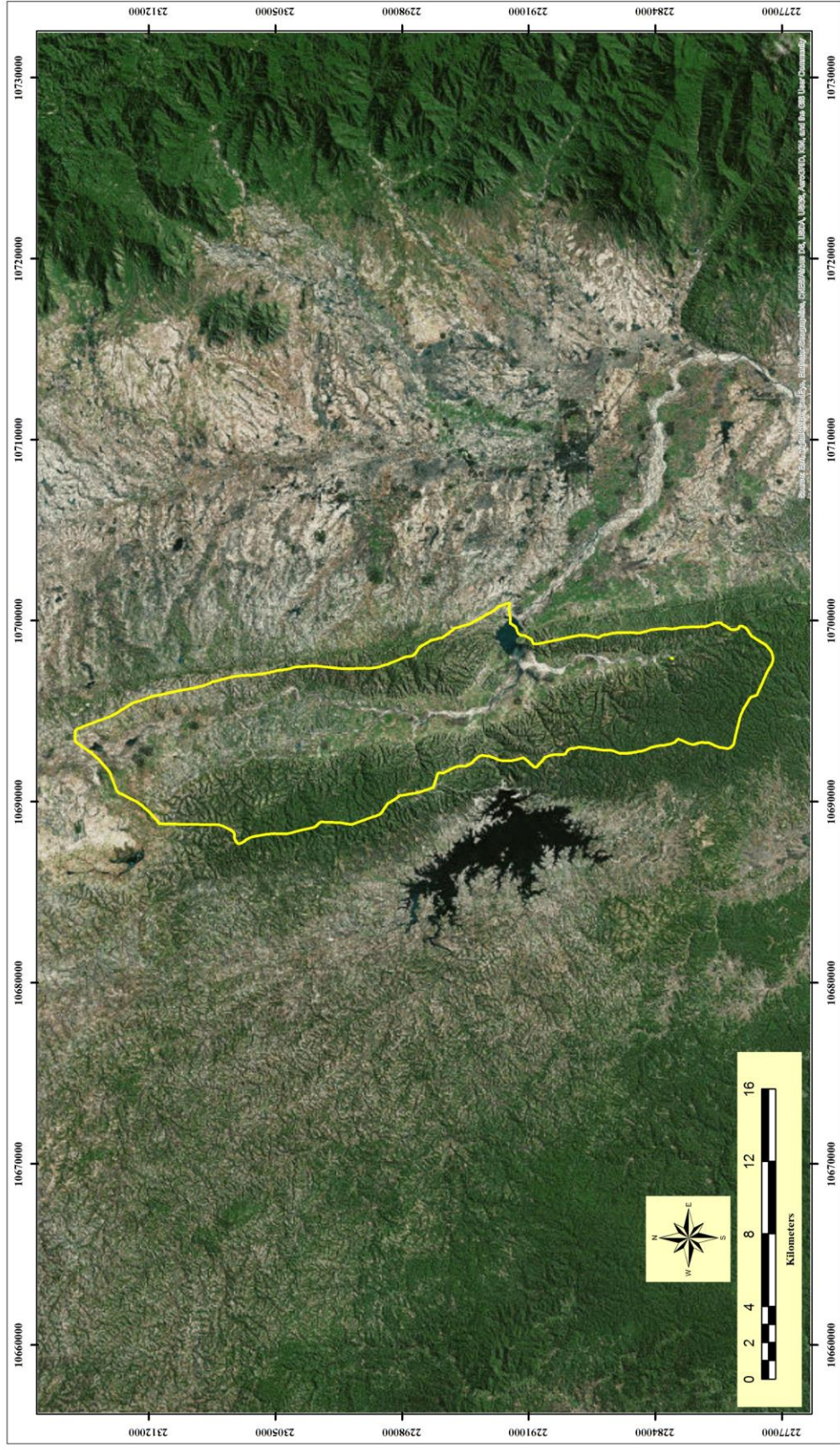
๑) ประเมินคุณภาพที่ดินตามหน่วยแผนที่แยกตามประเภทของพืชที่สามารถปลูกในพื้นที่ได้โดยจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดิน เป็น ๔ ระดับ คือ เหมาะสมสูง ปานกลาง เล็กน้อย และไม่เหมาะสม

๒) ซ้อนทับข้อมูลในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อนำมาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในแต่ละชั้นข้อมูล

๓) สร้างเงื่อนไขที่เหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละพื้นที่โดยยึดหลักให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน

๔) ประมวลผลเพื่อจัดทำวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่พร้อมทำแผนที่เขตการใช้ที่ดิน

๕) ตรวจสอบความถูกต้องของวางแผนการใช้ที่ดินภาคสนามในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาซินเทและเก็บข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มเติมเพื่อใช้ประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะในแต่ละเขตการใช้ที่ดิน

รูปที่ ๑ สภาพภูมิประเทศลุ่มน้ำเขื่อนจุฬาภรณ์

๕. ผลการศึกษา

จากการศึกษาเพื่อจัดทำร่างแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาจีนเทซึ่งมีเนื้อที่ ๒๓,๒๐๕ เฮกตาร์ หรือ ๑๔๕,๐๓๑ ไร่ มีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ พบว่า ถั่วเหลือง ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเล็กน้อย ถั่วเขียวส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้าว ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเล็กน้อย ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเล็กน้อย และมะม่วง พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับไม่เหมาะสม ทั้งนี้ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากความชื้นไม่เพียงพอ ซึ่งเกิดจากบางแห่งมีเนื้อดินเป็นทรายหรือค่อนข้างเป็นทรายทำให้มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ และปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ปริมาณน้ำฝนในพื้นที่ค่อนข้างต่ำ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเพาะปลูกพืชเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะไม้ผล

๕.๒ เขตการใช้ที่ดิน จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาจีนเทสามารถกำหนดเขตการใช้ที่ดินได้เป็น ๕ เขตหลัก มีรายละเอียดดังนี้ (รูปที่ ๒)

๑) เขตป่าไม้ มีเนื้อที่ ๑๕,๓๐๕ เฮกตาร์ หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๕.๙๕ ของเนื้อที่ลุ่มน้ำสาขา เป็นเขตที่พิจารณาจากสภาพการใช้ที่ดินที่เป็นป่าไม้เป็นหลักซึ่งในพื้นที่ลุ่มน้ำลักษณะของป่าไม้เป็นป่าผลัดใบ เขตนี้พบบริเวณทางด้านตะวันออกและตะวันตกของพื้นที่ลุ่มน้ำสาขา เป็นเขตที่พบมากที่สุด

๒) เขตเกษตรกรรม มีเนื้อที่ ๖,๑๕๓ เฮกตาร์ หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๑ ของเนื้อที่ลุ่มน้ำสาขา เขตนี้สามารถจำแนกได้เป็น ๒ เขตย่อยได้แก่ เขตเกษตรก้าวหน้าและเขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร มีรายละเอียดดังนี้

- เขตเกษตรก้าวหน้า มีเนื้อที่ ๔,๘๐๒ เฮกตาร์ หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๙ ของเนื้อที่ลุ่มน้ำสาขา พบมากทางตอนเหนือของพื้นที่ เขตนี้พิจารณาจากสภาพการใช้ที่ดิน ลักษณะดิน พิจารณาจากเนื้อดิน ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง เป็นดินลึก ความลาดชันต่ำ และระดับความเหมาะสมของที่ดินในระดับสูงและปานกลางสำหรับพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในพื้นที่ โดยแยกเป็น เขตทำนา เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น

- เขตเร่งรัดพัฒนาการเกษตร มีเนื้อที่ ๑,๓๕๑ เฮกตาร์ หรือคิดเป็นร้อยละ ๕.๘๒ ของเนื้อที่ลุ่มน้ำสาขา เขตนี้พิจารณาจากสภาพการใช้ที่ดิน ลักษณะดิน พิจารณาจากเนื้อดิน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เป็นดินตื้น ความลาดชันสูง และระดับความเหมาะสมของที่ดินในระดับเล็กน้อยและไม่เหมาะสมสำหรับพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในพื้นที่ โดยแยกเป็น เขตทำนา เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล/ไม้ยืนต้น

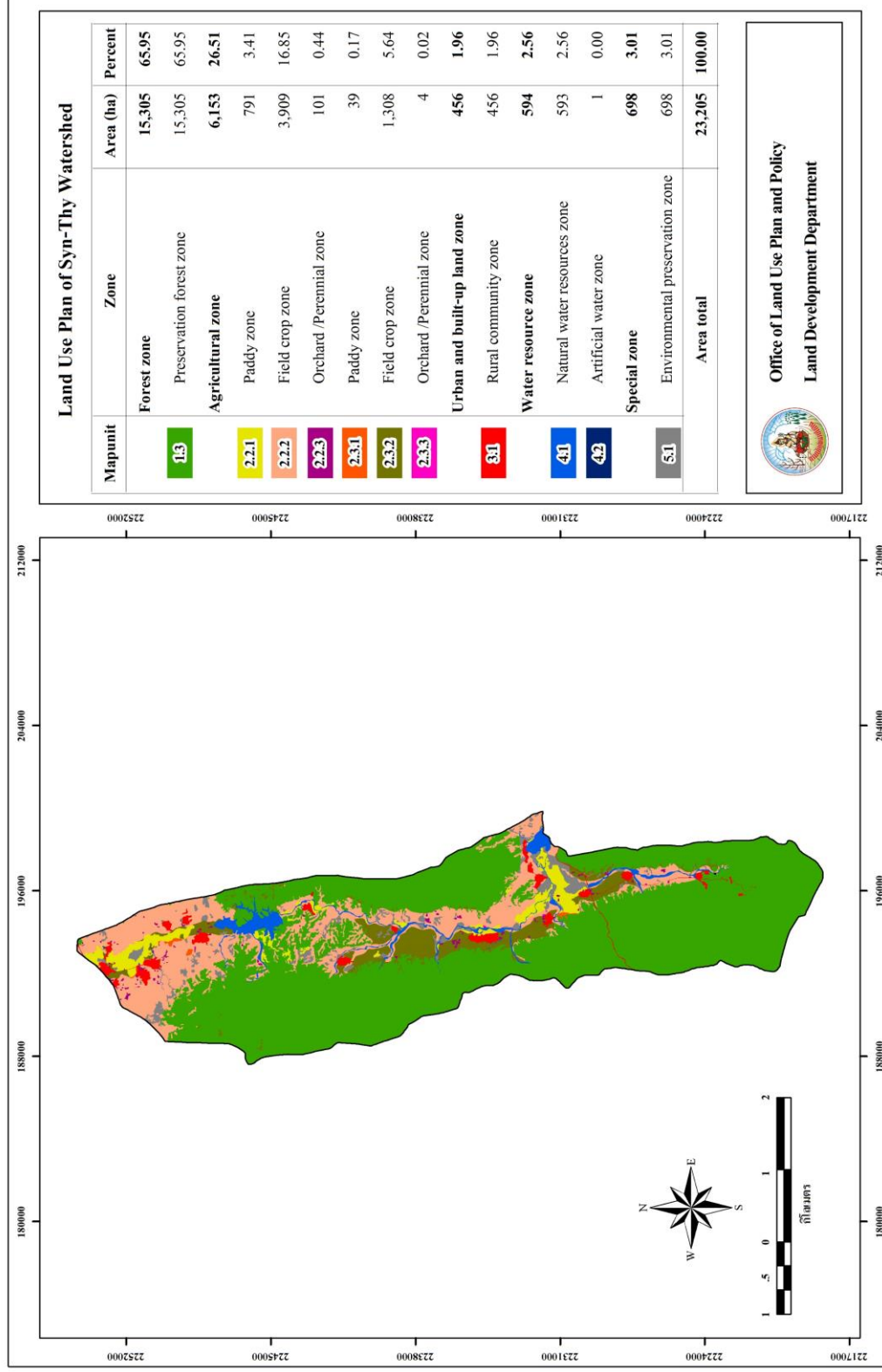
๓) เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ ๔๕๖ เฮกตาร์ หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๙๖ ของเนื้อที่ลุ่มน้ำสาขา ส่วนใหญ่เป็นชุมชนชนบท

๔) เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ ๕๙๔ เฮกตาร์ หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๕๖ ของเนื้อที่ลุ่มน้ำสาขา จำแนกเป็นเขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น

๕) เขตพิเศษ มีเนื้อที่ ๖๙๘ เฮกตาร์ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๐๑ ของเนื้อที่ลุ่มน้ำสาขา เขตนี้พิจารณาจากสภาพการใช้ที่ดินที่เป็นที่ลุ่ม และไม้พุ่มซึ่งมีลักษณะของระบบนิเวศที่เฉพาะของแต่ละพื้นที่

๖. สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าเขตที่มีเนื้อที่มากที่สุด คือเขตป่าไม้ รองลงมาเป็นเขตเกษตรกรรม และจากการสำรวจภาคสนามพบว่าเกษตรกรหลายรายทำการเกษตรแบบเชิงพานิชย์มากขึ้น สังเกตได้จากการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยเคมี ใช้สารกำจัดวัชพืชและแมลง มีการซื้อเมล็ดพันธุ์ โดยเกษตรกรยังนิยมปลูกพืชแบบหมุนเวียน เช่น ฝ้ายตามด้วยถั่วชนิดต่าง หรือ งาม หรือข้าวโพด โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน นอกจากนี้เกษตรกรแต่ละรายมีการแบ่งพื้นที่เพื่อปลูกพืชที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะพืชไร่ตระกูลถั่ว

รูปที่ ๒ ร่างแผนการใช้ที่ดินลุ่มน้ำสาขาชีนเท